

jest složice všecky chlipnosti tělesné i rozkoši tohoto světa, 20
myslíti máme ustavičně na smrt, že vždy umřieti máme,
ale nevieme kdy, ráno-li, večer-li, dnes-li čili zajtra. Nebo
50 nic nenie jistšieho smrti, a nic nejistšieho nežli hodina
smrti, a najviac proto, že nevieme, hodni-li sme milosti
čili nenávisťi božie. Také máš pomnieti a mieti čtyři katy
na paměti, to jest pekelnú horkost, studenost a črv věčný,
a najviac má se lekati strachu diabelského a prositi milého
55 Buoha s Davidem, aby tě ráčil jeho zbaviťi, řka: „Hospo-
dine, od strachu nepřitecle vydři duši mů.“ Protož bratr
tvuoj, to jest tělesnost tvá, bude-li tebe tázati, proč jsi tak
smuten na duši, všecky tyto hrózy jemu před očima postav,
a tak bezpečně na smrt i na súd dojdeš.

LXVI

OD TOHO, JEŠTO SVĚMU TOVARYŠI OČI VYLŮPILI TOVARYŠIE JEHO

Quintillus když kralováše, byl za zákon ustavil, aby
každý slepý po všem jeho kralovství sto šilinkův měl a na
5 to se živil. Stalo se, že tři nebo čtyři tovaryšie přišli do
jednoho města k jednomu hospodáři a tu veliké peníze
utratili, a nadto ještě velmi se zdlužili. A když neměli čím
plattiti, hospodář ten jistý zjímav je vsázel je u vězení
a přísáhl, že odtud nevyndú, jeliž najmenší dluh zaplatie.
10 Tehdy jeden z nich vece a dal jim radu, aby losy metali,
kterémuž by z nich oči vyvrhli, aby ten šel k králi a prosil
jeho, by jemu těch sto šilinkův bylo dáno podle vyrčenie
kralova. A když losy metali, dostalo se na toho, jenž radu
bieše vydal. A inhed tovaryšie jeho nic nepomeškavše oči
15 jemu vyvrhli. Potom veden byl k kralovu dvoru. A když
tam přišel, jal se tlúci. Zatiem přišed vrátný, pilně naň
vzhléd i řekl jemu: „Milý, zle kralovu zákonu rozumieš.
Zákon kralův ustaven jest pro slepé od přirozenie neb
z nemoci anebo také pro starost nebo z kterakéhožkoli pře-

puštění božieho. Ale ty nedávno měl jsi krásné a čisté oči, 20
ale v krčmě s' je propil. Protož opatr' svú věc jinak, neb od
krala nic nebudeš mieti.“

Duchovně takto:

Najmilejší! Tento kral jest Pán náš Jezus Kristus, jenž 25
taký zákon vydal, aby každý slepý z kralovy komory na
svú potřebu sto šilinkův měl, to jest každý člověk, jenž
poražen jest nemocí, chudobú nebo protivenstvím, a míle
trpí. Sto šilinkův, to jest věčný živuot má od Pána Buoha,
věčného života krala, mieti, jakož svatý Jakub díc: „Bla-
30 žený muž jest, jenž trpí protivenství i jiná pokušení;
nebo když pokúšen bude a setrvá, přijme korunu života
věčného.“ Ale tovaryšie, jenž do krčmy vedú, jsú zlé
tovarystvo, jimžto krčmář, to jest diábel, víno, to jest
sbožie a rozkoš tohoto světa, šenkjuje. Tací piteľové a ztráv-
níci diábluvi oslepeni bývají hřiechem a svú libostí, že 35
Boha nemohú viděti ani mrzkosti hřiecha, a proto v své
slepotě ostanú pravým súdem božím, leč Pán Buoh z své
veliké dobroty diáblu z hrdla je vytrhne, jako svatú Maří
Magdalenu na hodech a lotra na kříži, svatého Matěje
na cle a mnoho jiných svatých. 40

LXVII

OD ZLATÉHO JABLKA

Aurelianus když kraloval v Římě mocný velmi, ten
mějicie jednoho syna, jehož velmi milováše. Tehdy když
umřieti měl, zavolal svého syna a řekl jemu: „Milý synu!
5 Jedno jablko zlaté mám, velmi drahé, a tobě je dávám pod
takúto úmluvú, aby inhed po mé smrti jel v jězdu po mno-
ho kralovství, po hradech i po městech, a kdež najvětšieho
blázna najdeš, daj jemu to zlaté jablko.“ Uslyšav tu řeč

10 královic mladý, slíbil otci svú vieru i čest, že to chce rád učiniti.

15 Po malé chvíli král duši svú pustil, a syn se v jézdú vypravil. A vypraviv se jal se jezdití po mnohých krajinách i městech, a naposledy přijel do jednoho královstvie, v němžto vnově krále volili biechu s velikú slavností. On 20 dřívev to je se tázati, který by obyčej měli v tom vuolení, dědice-li po smrti otcové čili jiného. Odpověděli jemu krále: „Obyčej tohoto královstvie jest, že na každé léto krále zemené sobě vuolé, koho chíte, a ten má moc plnú 25 přikazovati jim, jakž ráčí, a oni jeho mají ve všem poslušati jakžto mocného krále. Ale když se tak rok skoná, oblépie jeho ze všeho zbožie, i cti jeho zbavie, a naha čistovaní na púšť pošlí, kdežto zimú a hladem má hanebně umrieti.“

25 Uslýšav to královic uzřel krále vnově vuoleného, an velmi vesel a směje se. Jal se v svém srdci mysliti a řka: „Byl sem ve mnohých královstvích, nikdiež sem neviděl tak přirozeného blázna jako tohoto krále; tomu dobře budu moci toto jablko dáti.“ A přistúpiv k králi vece: 30 „Žádný králi! Otec muoj, dřeve nežli s tohoto světa sšél, přikázal mi, abych toto zlaté jablko tobě dal.“ I poda, jeho králi. I vece král: „Milý, pověz mi toho přičinu, že mi kázal toto jablko dáti, když sem jeho neznal, ani on mne, ani sem jemu toho zaslúžil?“ Vece královic: „Pane i králi, 35 rač věděti, že tobě jeho zvláště i zejmene nedal, ale přikázal mi, kde bych na všem světě nalezl největčieho blázna, tomu abych jablko dal. A již jest tomu drahná chvíle, jakž jezdím po rozličných krajinách, hradech i městech, a mnoho sem bláznóv viděl, ale tak přirozeného blázna nikdiež sem 40 neviděl, jako ty jsi. A protož z přikázanie otce mého dal sem tobě to jablko.“ I die jemu král: „Milý, pověz mi, proč ty mě máš tak za přirozeného blázna?“ Odpovědě jemu královic: „Které muož větčie bláznovstvie býti, nežli 45 kdy ty vieš, jakž se rok dokoná, že máš ze všeho vyveden býti a obnažen, a k tomu na púšť poslán máš býti a tam hanebně umrieti? A přesto ty dobře věda to přijal s' toto

královstvie a raduješ se, jako by viac měl králem býti. A proto mám za to, že jsi přirozený blázen, i dal t sem jablko vedlé přikázanie otce mého.“ Vece král: „Požehná ná hodina ta, v nížto jsi ke mně přišel a toto jablko mně 50 dal, nebo mi stane za všecno královstvie mé!“ A inhed i potom viac toho léta, dokudž kraloval, na každý den zlato i stříebro, obilí i víno, olej i jinú špiži na tu púšť slal, jako by mohl za tři sta let s svú se vší čeledí potřebu míeti. A když se rok dokonal a ze všeho vyveden byl i obnažen, 55 potom poslán na púšť, kdežto plnú potřebu nalezl až do své smrti.

Duchovně takto:

Najmilejší! Tento král jest Otec nebeský. Ale Syn jeho jediný jest Pán náš Jezus Kristus, jenž dává zlaté jablko 60 největčiemu bláznú. To jisté jablko znamená tento okružlý svět, kterýž dává Bóh největčiemu bláznú, to jest člověku. Nebo mezi zvířaty nenie větčieho blázna nežli člověk, jakož David die: „Člověk, když ve cti bieše, nechtěl rozuměti, i přirovnán jest hovadóm nemúdrým, 65 a roven jim učiněn jest.“ Ale že králem bývá volen, to jest proto, aby zpravoval své tělo i svú duši. A vie to každý, že více nemá kralovati, jedno do roka, to jest malý čásek a krátký proti věčnosti. A nadto nevie, by mohl živ býti 70 netoliko do roka, ale za jednu hodinu. Avšak věda to každý člověk nikdiež nepřestane pracovati ve dne i v noci o zemských věcech, a vždy přikládá hřiech k hřiechu, a nepomní na to, že když umře, všeho toho bude zbaven, což nachoval, a náh se do země vrátí. Protož každý z nás učín, jako tento král učinil: Ač Pán BuoH komu z nás zlatého jablka 75 popřeje, to jest zbožie tohoto světa, posielaj před sebú zlato a stříebro, dávaje almužny podlé rady Jezukristovy, jenž die: „Čiňte sobě přátely ze zle dobytého zbožie, abyšcie, když by neměli, přijeli vás do věčných přibytkóv.“ Nebo jakžto vuoda přiřahuje oheň, takéž almužna stojí

100 proti hříechóm. A blahoslavení milosrdní, nebo ti milosrdenstvie dojdú, to jest v nebeském království. Jehožto rač nám...

LXVIII

OD BOŽIEHO UMUČENIE

10 Biše některaké město podlé moře, jenž od hovad jedovatých mnoho přiekaz mějieše. Mezi jinými hovady bieše drak velmi ukrutný, jenž na každý den do města přišel, a ti jistí měštěné na každý den jedno zvíere aneb dobytče musili jemu dáti k jeho snědku. A mezitím radili se v té tesknosti, kterak by mohli své město od jedovatých hovad a zvláště od toho draka vysvuoboditi, až tak dlúho, že naposledy přišel k nim jeden z dalekých vlastí a dal jim takú radu, aby lapiece lva na vysokém dřevě jej pověšili. Protož když jej uzřela ta jistá hovada jedovatá a zvláště drak, aby ihned se pryč odtud brali a viac aby se zase nevrátili. Uslyševše tu radu měštěné náhodú lva popadli, a mrtvého přibivše hřebíky k vysokému dřevu, nahoru 15 vysoko zdvihli, takže po všem městě mohli dobře viděti. Tehdy drak, přišed do města, uzřev lva pověšeného, ihned se bral z města a viac se tam nepostál, a jiná hovada jedovatá za ním. A tak to město bylo svobodné po toho jistého dobrého člověka radě.

20 Duchovně takto:

Najmilější! Toto město jest tento svět, jenž mnoho let od diáblóv mnoho zlého trpěl pro hříech Adamóv, otce našeho. Drak, to jest diábel, netoliko jedno zvíere, to jest jednu duši, ale všechny duše před božím umučením do pekla 25 na kříží nebyl pověšen. A jakž brzo byl pověšen a umřel, ihned diábel moci neměl nad dobrými až do dnešního dne etc.

LXIX

Biše některaký král velmi mocný, jenž v svém království závistníkuov nechťel trpěti, jakž najdále mohl. V tu chvíli biešta v jeho království dva lékaře vnitřnie i rannie velmi mistrná, že což jeden učinil v tem mistrovstvu, též i druhý. A z toho sobě velmi s obú stranú závidiešta. Avšak pro 5 další pokoj i pro krále řekl jeden k druhému: „Milý, od dávna smy tovarišili. Nebuď mezi námi kryk ani která závist, ale pokusva sebe v jednom mistrovstvie, a kterýž z nás bude lepší v lékařství, tomu druhý služ a buď jeho učedlník.“ Vece druhý lékař: „Mně se dobře líbí. Ale pověz mi, na čem máme sebe pokusiti, kderý (!) by z nás v lékařství byl mistrnější?“ Odpovědě první: „Toto jest duvod: Vylúpím-li já tobě tvé oči bez bolesti před mnohými, a též oči opět bez bolesti zase vsadím, a potom uzříš tak jasně jako prvě; a to vše bez bolesti učiním, a ty též 15 v tom mistrovstvie shlédaj mě.“

A ihned metalí losy, na kom by prvě mezi sebú počeli. I dostalo se na toho, ještě bieše tu radu vydal. A zatím svolali obec k takému skutku. A když se sebrali, ihned posazen prvni lékař na stolici, naňž bieše los spadal, a druhý 20 vzem svú pušku s drahú mastí, najprve zmazal svěmu tovariši oči, velmi uslechtilým železcem vyňal obě oči a na stουλ položil; i vece k němu: „Milý, čijěš-li některakú bolest?“ On odpovědě: „Nečiji.“ A ihned opět tú jistú mastí dolíky, v nichžto prvě oči biešta, zmazal a každé oko 25 na své místo posadil; a opět řekl jemu: „Milý, napřed děkuj milému Bohu a pověz, měl-li s' jakú bolest, a dobře-li vidíš.“ Odpovědě jemu: „Musím pravdu pověděti, nižádnej bolesti sem nečil, když s' mi oči vynímal, ani když si je zase vsazoval, a takéž jasně vidím, jako kdy prvě.“ 30 I vece dále: „Již já také mám na tobě pokusiti.“ A ihned opět druhý sedl na stolici, a tento beže vše bolesti pomazav mastí jakož i první, vyňal svěmu tovariši oči a přede všemi je na stουλ položil; i vece k svěmu tovariši: „Milý, čijěš-li kterakú bolest?“ Odpovědě: „Nižádnej.“ A když tak spolu 35